

SCHOOLVEILIGHEIDSPLAN

2019 - 2023

Daltonschool De Mariënborn

Versie: 1.2

Status: definitief

Datum: 28-10-2019

Voorlopig vastgesteld door directie d.d. 30-10-2019

Instemming door MR d.d.: 19-11-2019

Definitief vastgesteld door directie: 11-11-2019

Inhoudsopgave

	Pag.
1. Het kader rondom het veiligheidsplan	3
1.1 Wettelijke verplichtingen	3
1.2 Vormgeven aan sociale veiligheid	4
2. Onze visie, missie, kernwaarden doelen, regels en afspraken	4
2.1 Doel sociaal veiligheidsbeleid	6
2.2 Regels en afspraken	7
3. Samenhangend preventief beleid op primair, secundair en tertiair niveau	7
4. Onze huidige situatie op het gebied van schoolveiligheid	8
4.1 veiligheidsbeleving	8
5. Het plan van aanpak en onze prioriteiten	8
	7
6. Communicatie en voorlichting	9
6.1 Pedagogisch handelen	9
6.2 Preventieve activiteiten	9
7. Coördinatie en organisatie	10
7.1 Betrokkenheid van leerlingen en ouders	10
7.2 Leerlingenzorg	10
7.3 Samenwerking met externe partners	11
7.4 Omgaan met de media	11
7.5 Klachten	11
7.6 Sociaal jaarverslag	11
7.7 Personele en financiële middelen	12
8. Signalering, melding en registratie	12
8.1 Meldpunt	12
8.2 Incidentenregistratie	12
8.3 Arbeidsongevallen	12
9. Evaluatie	13

10. Korte toelichting op protocollen sociale veiligheid	14
10.1 Pestprotocol	14
10.2 Protocol agressie, geweld en seksuele intimidatie	14
10.3 Protocol schorsing en verwijdering van leerlingen	15
10.4 Protocol voor opvang leerlingen bij ernstige incidenten	15
10.5 Protocol voor opvang personeel bij ernstige incidenten	15
 Bijlagen	
Bijlage 1: schooleigen pestprotocol	16

1. Het kader rondom het veiligheidsplan

Dit beleidsplan is een integraal beleidsplan voor sociale veiligheid. Dit wil zeggen dat het beleidsplan zich richt op alle vormen van grensoverschrijdend gedrag (agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten), die binnen of in de directe omgeving van de school kunnen voorkomen. Ons veiligheidsbeleid betreft geen losstaande aanpak, maar is een integraal onderdeel van ons totale schoolbeleid. Het vormt een samenhangend geheel met het personeelsbeleid en het arbobeleid.

Fysieke veiligheid maakt geen deel uit van dit plan. Met Fysieke veiligheid wordt hier het nood- en calamiteitenplan bedoeld.

We streven naar een werk- en leerklimaat waarin ons personeel en onze leerlingen zich veilig voelen en zich positief verbonden voelen met de school. Een positieve sociale binding met onze school vormt een belangrijke voorwaarde voor een zo optimaal mogelijk werkklimaat voor ons personeel en leerklimaat voor onze leerlingen. Onze school is een school waar voortdurend serieus aandacht wordt gegeven aan het realiseren van een veilig schoolklimaat en aan het voorkomen, herkennen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag.

1.1 Wettelijke verplichtingen

Bij het ontwikkelen van onze visie op het terrein van sociale schoolveiligheid hebben we rekening gehouden met de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet op het primair onderwijs (WPO), de Wet op de expertisecentra (WEC) en de Wet Veiligheid op school. We willen in elk geval voldoen aan de wettelijke verplichtingen en de CAO afspraken. Dat laatste betekent dat we ons ook houden aan en richten naar de Arbocatalogus PO.

De wettelijke verplichting schrijft voor dat elke school

- Een sociaal veiligheidsbeleid voert
- De beleving van veiligheid en het welzijn van leerlingen periodiek monitort
- De rol van aanspreekpunt pesten en coördinatie van het pestbeleid heeft belegd.

De Onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs. Ook ziet de inspectie toe op naleving van wetten en regels zoals de zorgplicht van de school voor de sociale veiligheid van de leerlingen.

Planmatige aanpak

Het opstellen en uitvoeren van ons veiligheidsbeleid gebeurt planmatig. Wij hanteren hierbij de Plan-Do-Check-Act cirkel, kwaliteitscirkel van Demming, waarbij we door borging continu verbetering beogen.

Volgens artikel 12 van de Arbeidsomstandighedenwet werken werkgevers en werknemers bij de uitvoering van het beleid samen. Ons bestuur, de schoolleiding en het personeel zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid met betrekking tot sociale veiligheid. Het bestuur zorgt in de eerste plaats voor het opzetten van algemeen beleid voor de hele organisatie en voor een adequate overlegstructuur. De schoolleiding en het personeel zorgen voor de uitvoering van het beleid. Het plan van aanpak wordt in overleg met de (G)MR vastgesteld.

Het opstellen van gedragsregels, protocollen en sanctiebeleid is niet voldoende om personeel, leerlingen en ouders een gevoel van veiligheid te geven. Door met elkaar in gesprek te blijven- in

vergaderingen, tijdens lessen, tijdens oudergesprekken – weet de school wat er speelt en wat er nodig is om leerlingen, personeel en ouders te ondersteunen.

1.2 Vormgeven aan sociale veiligheid

Om vorm te geven aan sociale veiligheid is activiteit nodig op de volgende velden:

1. Gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden, doelen, regels en afspraken
2. Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico's; audits en monitoring
3. Scheppen van voorwaarden, beleggen van taken, samenwerken met partners buiten de school
4. Positief pedagogisch handelen; ondersteunende houding, voorbeeldgedrag, verbindende relaties
5. Preventieve activiteiten en programma's in de school, gericht op leerlingen, ouders en personeel
6. Signaleren en effectief handelen bij signalen, grensoverschrijdend gedrag en incidenten door leerlingen, ouders en personeel.

Met deze onderwerpen wordt ook voldaan aan de criteria waarop de Onderwijsinspectie in haar Periodiek Kwaliteitsonderzoek scholen toetst.

2. Onze visie, missie, kernwaarden, doelen, regels en afspraken

Visie

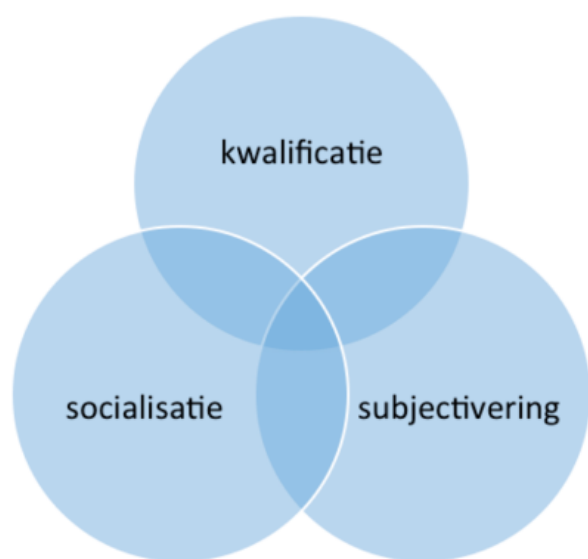
Basisschool De Mariënborn is een school waar we elkaar kennen. Dat merk je, doordat je in de school gezien voelt: we weten wie je bent. Daarbij is niemand hetzelfde, maar iedereen gelijk. Je ervaart hierdoor in de school, dat we een hechte gemeenschap zijn die klaar staat voor alle kinderen en de mensen die bij hen betrokken zijn. Vanuit die veilige haven lukt het om uit alle kinderen te halen wat er in zit. Op De Mariënborn wordt dan ook goed voor elkaar gezorgd. Samen met het schoolteam, de andere kinderen op school en de ouders/verzorgers, ben je als kind elke dag aan het spelen en aan het leren, zodat je uiteindelijk als een zelfstandig en evenwichtig persoon klaar bent voor de volgende stappen in je leven.

Om elkaar goed te kunnen kennen en voor elkaar te kunnen zorgen, hebben we de principes van het Daltononderwijs tot onze leidende onderwijsbeginselen gemaakt. Helen Parkhurst zei ooit: 'Dalton is no method, no system, it's an influence!'. Ons onderwijs is dan ook geen vaste, in beton gegoten methode, geen allesbepalend systeem, maar een onderwijsvorm die uitgaat van beïnvloeding van elkaar. Om elkaar in het onderwijs te kunnen beïnvloeden en het beste uit elkaar te halen, moet je de ander goed kennen. Als je de ander goed kent heb je elkaar beïnvloed. Dat is wat wij verstaan onder leerontwikkeling. Daarmee is Dalton voor iedereen die betrokken is bij het onderwijs op de Mariënborn een manier van zijn en niet een manier van doen.

Missie

Bovenstaande visie van basisschool De Mariënborn geeft aan waar de school voor gaat. Het schetst het beeld van onze toekomst; onze school in de wereld van morgen. Met de missie wordt aangegeven hoe we de visie willen bereiken, waar we als school voor staan en wie wij zijn als school. In de missie wordt de bestaansgrond van basisschool De Mariënborn gedefinieerd en wordt aangegeven waarom we doen wat we doen.

(afbeelding 1, doeldomeinen Gert Biesta)

Om onze missie te verduidelijken gebruik ik de domeinen van Gert Biesta. Hierboven staan deze schematisch weergegeven (afbeelding 1). Op De Mariënborn is het onze missie om aandacht te besteden aan alle drie de domeinen:

- Het domein van kwalificatie: de rol die onderwijs en opvang spelen in het verwerven van kennis, vaardigheden en attitudes die kinderen kwalificeren om iets te doen;
- Het domein van socialisatie: de wijze waarop, door het ontwikkelingsaanbod in het onderwijs en de opvang, kinderen deel worden van tradities en praktijken;
- Het domein van subjectivering (personificatie): onderwijs en opvang werken altijd in op de persoon; op menselijke individualiteit en subjectiviteit: de persoonsvorming van elk kind.

Socialisatie heeft te maken met de manier waarop onderwijs en opvoeding kinderen en jongeren oriëntatie bieden in de wereld. Het gaat over het inleiden in tradities en praktijken en inzicht bieden in de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van die tradities en praktijken. Socialisatie is ook de uitnodiging aan kinderen en jongeren om hun eigen plek in bestaande tradities en praktijken te vinden en mede zorg te gaan dragen voor de continuïteit en vernieuwing ervan.

Kinderen en jongeren zijn echter niet alleen object van wat opvoeders en leraren met hen willen, maar zijn ook subject van hun eigen handelen. Ze hebben, in alledaagse taal, in elke situatie de

mogelijkheid om zus of zo te doen, ja of nee te zeggen, met de stroom mee te gaan of weerstand te bieden. Wat in welke situatie de gewenste manier van handelen is, staat niet van tevoren vast maar is steeds weer een vraag waar kinderen en jongeren uiteindelijk zelf een antwoord op moeten zien te vinden. Subject-zijn, de mogelijkheid tot handelen, is een bijzondere gave, maar ook een levenslange ópgave. Onderwijs-als-subjectificatie is erop gericht kinderen en jongeren te enthousiasmeren om hun vermogen tot handelen op volwassen wijze ter hand te nemen, zodat de eigen vrijheid in verhouding blijft met de ander en het andere – met medemens en schepping.

Visie op leren

Kinderen kunnen alles leren. Het bijbrengen van (cognitieve) kennis voor de kernvakken (taal, lezen, rekenen) staat voorop. Uiteindelijk moet die kennis leiden tot inzicht in het grotere geheel. Dat wil zeggen: kinderen komen tot inzicht dat alles wat zij leren met elkaar samenhangt. Door die samenhang te kennen komt elk kind voor zichzelf tot een bij hem/haar passende individuele kwalificering, subjectivering (personificering) en socialisering.

Visie op leren organiseren

Elk teamlid kan elk kind alles aanleren. Zij zijn in staat kinderen optimaal didactisch en pedagogisch te begeleiden vanuit opbrengstgericht passend onderwijs. Dat wat kinderen 's ochtends leren, wordt 's middags in een groter verband gebracht door kinderen een vraaggestuurde en onderzoeksgerichte leerhouding aan te leren die hen vanuit nieuwsgierigheid naar de wereld om hen heen aanzet tot betekenisvol leren.

Visie op professionaliseren

Elk teamlid is zich bewust van zijn/haar toegevoegde waarde t.o.v. het leven van elk kind. Zij gaan uit van kansen in plaats van verschillen. Dat leidt tot lesgeven vanuit het streven naar kansengelijkheid. Elk teamlid is bereid tot het zich actief blijven ontwikkelen als professional. Dat leidt tot een leven lang leren voor elke leerkracht en ieder kind.

Visie op veranderen

Verandering betekent dat we continu op weg zijn naar het aanbieden van het onderwijs dat nodig is. Het vindt plaats om het optimaal leren van elk kind mogelijk te maken en omdat het aantoonbaar leidt tot verbetering van datgene wat al gebeurt. Als team wordt vanuit reflectie op de opbrengsten en op grond van onderzoek dat al beschikbaar is anders gehandeld als dat nodig is. Het team is collectief effectief en streeft daar voortdurend naar, onder meer door 'lessonstudy'.

2.1 Doel sociaal veiligheidsbeleid

Ons sociaal veiligheidsbeleid heeft als doel alle vormen van grensoverschrijdend gedrag binnen of in de directe omgeving van de school te voorkomen en daar waar zich incidenten voordoen adequate maatregelen te treffen om verdere escalatie te voorkomen.

In schooljaar 2017-2018 zijn we als school gestart met Samen1school. Dat is een allesomvattende aanpak voor het sociaal pedagogisch klimaat op school. Daarbij wordt gewerkt aan het aanleren van

het goede gedrag door middel van belonen en begrenzen. Zo werken we op De Mariënborn voortdurend aan een positief sociaal veilig klimaat; een gedeelde verantwoordelijkheid van het hele team, de kinderen en de ouders. Alle partijen worden continu actief en bewust in het proces betrokken, zodat iedereen binnen en rond de school weet wat er verwacht wordt en wat de kaders zijn waarbinnen we met elkaar aan het positieve klimaat op school werken. Meer informatie over Samen1school is te vinden via www.samen1school.nl.

Vanuit samen1school is ook reeds een sociaal veiligheidsplan opgesteld. Dit onderhavige plan is het plan zoals het Fluviusbreed wordt uitgerold, maar wel specifiek gemaakt voor de Mariënborn.

2.2 Regels en afspraken

De gedragsregels (waarbinnen belonen van positief gedrag een belangrijke pijler vormt) binnen Mariënborn school zijn:

- We zijn rustig op de gang
- Alles wat ik zelf kan los ik zelf op
- Als jij zegt: stop!! Dan houd ik op
- Eerst denken dan doen
- We zorgen voor elkaar en alles om ons heen
- We luisteren naar elkaar.

3. Samenhangend preventief beleid op primair, secundair en tertiair niveau

Ons veiligheidsbeleid heeft betrekking op drie vormen van preventie: primaire, secundaire en tertiaire preventie. Wij streven ernaar om ons preventief en curatief beleid zoveel mogelijk in samenhang uit te voeren. Deze samenhangende aanpak komt tot uiting in de manier waarop wij ons plan van aanpak met betrekking tot sociale veiligheid hebben opgesteld.

Primaire preventie betekent dat we een zodanig schoolklimaat hebben, dat ons personeel en onze leerlingen werken en leren in een veilige omgeving, waardoor uitval wordt voorkomen.

Ons beleid op primair niveau blijkt uit:

- onze aandacht voor onderwijs op maat;
- ons programma voor sociale en communicatieve vaardigheden;
- de gedragsregels die wij in nauwe samenwerking met het personeel, de leerlingen en de ouders hebben opgesteld;
- onze aandacht voor normen- en waardeontwikkeling, waarbij wij de nadruk leggen op het voorbeeldgedrag van ons personeel tegenover leerlingen en ouders;
- de menselijke maat die wij blijven nastreven.
- de actieve rol die wij van ouders verwachten;
- onze actieve aanpak van het (digitaal) pesten.

Met ons beleid voor *secundaire preventie* richten we ons op personeelsleden en risicoleerlingen, die een meer dan gemiddelde kans lopen om dader of slachtoffer te worden en op situaties die extra gevoelig zijn voor criminaliteit. De secundaire preventie betreft ook de vroegtijdige signalering van mogelijke situaties van seksuele intimidatie.

Voorbeelden van ons beleid op secundair niveau zijn:

- zo vroegtijdig mogelijk problemen signaleren en aanpakken;
- onze programma's voor daders en slachtoffers van pesten;

- onze trainingen omgaan met agressie en geweld;
- onze aanpak voor de vroegtijdige signalering van seksuele intimidatie.

Op *tertiair niveau* hebben we een aanpak ontwikkeld voor opvang van personeelsleden, leerlingen en ouders, die geconfronteerd zijn met grensoverschrijdend gedrag.

Onze tertiaire preventie heeft betrekking op leerlingen, personeel en situaties, waarbij er daadwerkelijk sprake is van grensoverschrijdend gedrag.

We willen een zo adequaat mogelijke aanpak bij gebleken problemen realiseren. Daarbij zijn snelheid van handelen, een zorgvuldige analyse van de eventuele achterliggende problematiek, een goede klachtenregeling en een goede afstemming en communicatie met en doorverwijzing naar hulpverlening belangrijke succesfactoren.

4. Onze huidige situatie op het gebied van schoolveiligheid

Als onderdeel van de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) voert onze school een inventarisatie en evaluatie uit van de gevaren en risico's op het gebied van fysieke en sociale veiligheid. Deze risico-inventarisatie en -evaluatie passen we zo vaak aan als nodig is, doch minimaal één maal in de vier jaar.

Een RI&E is als het ware het startpunt, de nul-meting. Hierin wordt duidelijk welke aspecten we al goed hebben geregeld op het gebied van veiligheid, gezondheid en sociale veiligheid en waar nog verbetering mogelijk is of nodig is.

Op het gebied van schoolveiligheid is een beleid nodig wat duidelijkheid geeft hoe we binnen De Mariënborn omgaan met sociale veiligheid op alle hierboven beschreven niveau's.

Ook op andere onderwerpen als de aandacht voor verkeersveiligheid of de veiligheid binnen het gebouw van de school zijn nog wel verbeteringen mogelijk, deze aandachtspunten worden niet behandeld in het schoolveiligheidsplan.

4.1 Veiligheidsbeleving

Het is een wettelijke verplichting om de veiligheidsbeleving van leerlingen te monitoren. Aan de hand van deze resultaten zullen we verbeterpunten formuleren ten aanzien van de sociale veiligheid. Deze verbeterpunten kunnen opgenomen worden in het plan van aanpak van de RI&E.

Bij een aantal scholen is er reeds informatie beschikbaar over de ervaren veiligheid om leerlingenniveau. De ervaren veiligheid op leerlingenniveau zal in het komende jaar op alle bij de Floresscholen aangesloten scholen worden gemonitord. Hiervoor is een gevalideerd instrument beschikbaar. De gegevens die hierdoor worden verkregen zullen anoniem, integer en vertrouwelijk worden behandeld.

5. Het plan van aanpak en onze prioriteiten

Op basis van de uitkomsten van de RI&E is een plan van aanpak opgesteld waarin zowel verbetermaatregelen zijn opgesteld ten aanzien van de beleidsmatige aanpak van sociale veiligheid als ook de praktische aanpak. Dit plan van aanpak is een dynamisch document waarin de actuele status van de verbeterpunten kan worden bijgehouden. In verband met het dynamische karakter

van het plan van aanpak wordt dit niet in de bijlage van dit veiligheidsbeleid toegevoegd maar is dit apart bij de directeur en preventiemedewerker opvraagbaar.

6. Communicatie en voorlichting

Voorlichting vormt voor ons schoolbestuur een belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid. Hiervoor zijn twee redenen:

- het geven van voorlichting over ons sociaal veiligheidsbeleid is een wettelijke verplichting (artikel 8 Arbowet);
- door middel van voorlichting kunnen we meer draagvlak realiseren.

Het is daarbij belangrijk dat voorlichting niet uit eenrichtingsverkeer bestaat, waarbij het personeel alleen geïnformeerd wordt over het beleid. Ons veiligheidsbeleid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolleiding en personeel, het bevoegd gezag, de directie, het team, het onderwijsondersteunend personeel, de medezeggenschapsraad, de ouders, de leerlingen, de stagiaires, de hulpouders, enzovoorts. Wel zal het initiatief veelal liggen bij de directie.

In het kader van deze voorlichting wordt het personeel geïnformeerd over:

- de noodzaak en de achtergronden van ons veiligheidsbeleid;
- de bevindingen van de risico-inventarisatie en ander onderzoek naar de veiligheid op onze school;
- de manier waarop we het beleid voeren (willen, weten, wegen, werken, waken);
- alle consequenties van de meld- en aangifteplicht;
- de gedragsregels van de school;
- de functie van de interne functionarissen op het gebied van veiligheid.

Ook ouders en leerlingen worden bij de voorlichting betrokken. Dit doen we door een samenvatting van ons beleidsplan en de gedragsregels in de schoolgids op te nemen.

Binnen het team hebben we afgesproken dat onze leefregels op de eerste schooldag met de leerlingen worden besproken. En het is belangrijk dat hier regelmatig op wordt teruggekomen.

6.1 Pedagogisch handelen

Het tijdig signaleren van problemen en van grensoverschrijdend gedrag (waaronder pesten) en daarop adequaat ingrijpen, hoort bij een veilig schoolklimaat. Het uitdragen van normen en waarden is een verantwoordelijkheid van iedere leerkracht en zijn of haar voorbeeldgedrag is daarbij cruciaal. Leraren helpen leerlingen vormings- en opvoedingsdoelen te bereiken. Door pedagogisch handelen verbindt een leraar de persoonlijke, sociale en morele ontwikkeling van leerlingen met het cognitieve leren.

Op basisschool De Mariënborn hanteren we hiervoor de methodiek van Samen1School. Deze 'methode' versterkt de sociale veiligheid van ieder kind op school en gaat uit van een positieve, respectvolle en preventieve aanpak.

6.2 Preventieve activiteiten

Door het aanbieden van activiteiten, programma's en voorlichting gericht op veilig gedrag en het voorkomen van onveilig gedrag, wordt de sociale veiligheid op school en daarbuiten versterkt en wordt de weerbaarheid tegen onveilige situaties vergroot. Het gaat hierbij voornamelijk om aandacht voor de volgende thema's:

Vier (onderbouw) en zes (bovenbouw) stappen plannen (uit het boek "kinderen hun rol als bemiddelaar")

- Na zomervakantie een periode van 6 'gouden' weken aandacht aan de 'regels', m.b.v. "Goedoe's". Deze periode wordt herhaald na Kerst, 3 weken lang opnieuw aandacht voor regels en "Goedoe's".
- Voorkomen en tegengaan van pesten
- Seksuele en relationele vorming (maakt momenteel nog geen expliciet onderdeel van het lesprogramma, maar er wordt wel aandacht aan besteed)
- Actief burgerschap en integratie (maakt momenteel nog geen expliciet onderdeel van het lesprogramma, maar er wordt wel aandacht aan besteed binnen lessen wo)
- Sociale competenties
- Mediawijsheid
- Tegengaan van radicalisering (is eigenlijk geen item)
- Voorlichting over hulp bij onveiligheid
- Scholing en training personeel

7. Coördinatie en organisatie

In Bijlage 1 zijn alle contactpersonen en een korte omschrijving van de taken opgenomen.

7.1 Betrokkenheid van leerlingen en ouders

Ouders, leerlingen en personeel zijn samen verantwoordelijk voor het pedagogisch klimaat. Daarom is het goed als zij betrokken worden bij het vormgeven van beleid en een rol hebben bij de uitvoering ervan.

De betrokkenheid van leerlingen en ouders wordt gestimuleerd door een nauwe samenwerking en een goede relatie met:

- de MR waar ook ouders in vertegenwoordigd zijn.
- De Ouderraad – voor het ondersteunen en organiseren van diverse schoolactiviteiten
- De leerlingenraad – met vertegenwoordigers uit de bovenbouw (zijn bezig om dat op te zetten)
- Ouderavonden, maar ook thema avonden, algemene ledenvergadering, startgesprekken met ouders en leerlingen, 15 minuten (voortgangsgesprekken), MDO (Multi Disciplinaire Overleg): kinderen met leerachterstand, Pleinfeest, activiteiten: sponsorloop, vossenjacht, plein commissie

7.2 Leerlingenzorg

Veiligheid wordt binnen onze school ook in relatie gezien tot leerlingenzorg. Wij willen voor leerlingen met een ingewikkelde thuissituatie of met leer- en gedragsproblemen op school een veilige plek creëren. Voor leerlingen met leer- en gedragsproblemen organiseren leerlingbegeleiders vanuit de school begeleiding gericht op het optimaliseren van de leermogelijkheden en leeromgeving van een individuele leerling. Indien sprake is van een ingewikkelde thuissituatie wordt er door de school een beroep gedaan op schoolmaatschappelijk werk.

Leerlingenzorg binnen de school gebeurt vaak in samenwerking met externe instanties zoals jeugdzorg en maatschappelijk werk. Deze samenwerking wordt vormgegeven in de zogenoemde

Zorg- en Adviesteams (ZAT). MDO's (multidisciplinair overleg). Hierbij zijn aanwezig: schoolcontactpersoon vanuit Passendwijs, schoolverpleegkundige, jeugdconsulent van de gemeente Renkum, IB'er, op afroep directie, leerkracht en ouders.

7.3 Samenwerking met externe partners

Het veiligheids- en geweldsprobleem is niet van de school alleen. Het probleem heeft ook te maken met de directe omgeving van de school en de weg van huis naar school.

Er zijn afspraken gemaakt over de taken, procedures en verantwoordelijkheden van de school en van externe partners zoals jeugdzorg, politie, het bureau voor opvoedingsondersteuning, GGD en andere organisaties.

Onze internbegeleider / kwaliteitscoach vormt een belangrijke schakel naar het maatschappelijk werk en naar het netwerk van schoolexterne voorzieningen, zoals het maatschappelijk werk, de leerplichtambtenaar, de jeugdzorg en de politie.

7.4 Omgaan met de media

Het bestuur en de directie onderhoudt de contacten met de media en derden in geval van incidenten. Het personeel van de school verwijst de media en derden dan ook consequent door naar het bestuur. We hebben hiervoor apart mediabeleid ontwikkeld. In geval zich een ernstige calamiteit voordoet, loopt alle communicatie met externen via de directie en de door het bestuur aangewezen contactpersoon.

7.5 Klachten

In geval zich op het terrein van grensoverschrijdend gedrag klachten en/of bezwaren voordoen, wordt de algemene procedure van de klachtenregeling gehanteerd. Onze klachtenregeling is opgenomen in het schoolplan en gepubliceerd in de schoolgids.

Wij zijn aangesloten bij een landelijke klachtencommissie en vermelden de bereikbaarheid in de schoolgids en in de bijlage van dit beleidsstuk.

Wij informeren de medezeggenschapsraad meteen over elk gegrond oordeel van de klachtencommissie en de maatregelen die het bevoegd gezag naar aanleiding van dat oordeel zal nemen.

7.6 Sociaal jaarverslag

Er wordt momenteel nog geen sociaal jaarverslag opgesteld waarin de volgende aspecten zijn opgenomen:

- Aantal meldingen grensoverschrijdend gedrag
- Aantal klachten
- Inzet vertrouwenspersoon
- Inzet klachtencommissie
- Aantal ongevallen en bijna-ongevallen
- Overzicht van activiteiten om de sociale veiligheid te vergroten
- Resultaten van het monitoringsonderzoek onder leerlingen

De kengetallen worden wel aangeleverd aan de stichting, maar deze worden vervolgens niet teruggekoppeld per school. Dit zou wel nuttig zijn.

7.7 Personele en financiële middelen

In de jaarlijkse budgetteringsronde worden de activiteiten in het kader van sociale veiligheid begroot. De omvang van de kosten wordt mede bepaald door het aantal te ondernemen verbeteractiviteiten die zijn opgenomen in het plan van aanpak.

8. Signalering, melding en registratie

8.1 Meldpunt

Er is door de directie een meldpunt ingericht voor personeel, leerlingen en ouders die incidenten willen melden. Het meldpunt is vrij toegankelijk en anonimiteit is gewaarborgd.

De directie maakt jaarlijks een overzicht van het aantal meldingen per school en locatie. Dit overzicht bevat anonieme gegevens, die in de diverse overlegvormen (bestuursoverleg, directieoverleg, MR-overleg en teamoverleg) van de school worden besproken.

8.2 Incidentenregistratie

Binnen De Mariënborn worden incidenten geregistreerd via het leerlingvolgsysteem ESIS.

Incidenten kunnen gemeld worden bij: alle docenten (die kunnen voor hun groep in Esis)

Momenteel worden twee systemen gebruikt naast elkaar voor het registreren van incidenten, zowel Esis als samen1school. Dit is soms wat omslachtig. In samen1school wordt tot in detail doorgevraagd en ingevuld. Esis is wat globaler.

De meldingen worden geregistreerd zodat periodiek een analyse kan plaatsvinden van de cijfers, signaleren van trends en het vertalen daarvan naar maatregelen en voorzieningen.

8.3 Arbeidsongevallen

De directie houdt een lijst bij van de gemelde arbeidsongevallen en van de arbeidsongevallen die hebben geleid tot een verzuim van meer dan drie werkdagen. De directie noteert ook de aard en datum van het ongeval (artikel 9 lid 2 Arbo-wet). Hierbij wordt gebruik gemaakt van het ongevallenregister (zie bijlage). Bij opvallend verzuim wordt nagegaan of er een relatie bestaat met grensoverschrijdend gedrag. In dit geval wordt gehandeld volgens de procedures van het ziekteverzuimbeleidsplan.

De directie maakt hiervoor gebruik van het Ongevallenmeldingsformulier Inspectie SZW. Online melden kan via :<https://meldingen.inspectieszw.nl>

De Meld- en Aangifteplicht Zedenmisdrijf

Volgens artikel 4a WPO / WEC zijn we verplicht om een vermoeden van een zedenmisdrijf tegen een minderjarige leerling in de onderwijssituatie te melden bij ons bestuur, dat op zijn beurt met de vertrouwensinspecteur moet overleggen over aangifte bij politie/justitie.

Een school-opvangteam voor ernstige incidenten.

Voor ernstige incidenten is op iedere school een opvangteam samengesteld. De leden van het opvangteam en andere interne hulpverleners worden voor hun taken opgeleid (bijvoorbeeld door 'Slachtofferhulp') en zij krijgen de mogelijkheid om aan cursussen deel te nemen. Voor de opvang wordt een procedure opgesteld.

Indien een incident leidt tot ziekteverzuim, wordt gehandeld conform het algemeen geldende ziekteverzuimbeleid van onze onderwijsinstelling.

Ook bij minder ernstige incidenten is aandacht voor het slachtoffer (en eventueel de agressor) gewenst. De schoolleiding stimuleert (indien de betrokkene dit op prijs stelt) de betrokkenheid van leidinggevenden en collega's bij de situatie. Telefoontjes, persoonlijke gesprekken en dergelijke worden aangemoedigd.

9. Evaluatie

Onze school evalueert het veiligheidsbeleid en de voortgang van het plan van aanpak regelmatig. Verbeterpunten die geformuleerd worden, kunnen worden toegevoegd aan het plan van aanpak zodat er maar 1 plan is met verbeterpunten op het gebied van veiligheid, gezondheid en sociale veiligheid.

Om een adequaat beleid te voeren op het gebied van grensoverschrijdend gedrag overlegt de werkgroep regelmatig over dit onderwerp.

Daarnaast is veiligheid een verantwoordelijkheid van het totale team. Het reguliere teamoverleg is een goede gelegenheid om het beleid met betrekking tot sociale veiligheid geregeld (elk kwartaal) aan de orde te laten komen. In dit overleg worden de meldingsformulieren van de afgelopen periode besproken, komen ervaringen met ongewenst gedrag aan bod en de manier waarop is gereageerd. Ook bekijkt het teamoverleg of het gevoerde beleid en/of het gebruikte materiaal (onder andere de formulieren) bijstelling behoeven.

10. Korte toelichting op protocollen sociale veiligheid

10.1 Pestprotocol (opgesteld door Mariënborn (overlap tussen samen1school en Flores Onderwijs)

Het moet voor iedereen die met school te maken heeft, duidelijk zijn dat we problemen serieus nemen en dat we die problemen consequent aanpakken. We streven naar een uniform en herkenbaar beleid.

Het team van De Mariënborn vindt het van groot belang dat kinderen altijd bij de leerkrachten op school terecht kunnen. Er zijn coordinator positief gedrag (Myrna hoekstra) voor kinderen, vertrouwenspersoon voor leerkrachten Corine vd Made. Tevens is er een IB'er / KC'er (Olga Buter). Deze personen hebben een geheimhoudingsplicht.

Het team van De Mariënborn wil een veilig en prettig pedagogisch klimaat creëren en waarborgen voor alle kinderen. In een klimaat waarin pesten gedoogd wordt, worden de pedagogische structuur en veiligheid ernstig aangetast. Voor onze school is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. M.b.v. dit pestprotocol wordt duidelijk waar we met elkaar voor staan, en wat we doen ter voorkoming en bestrijding van pesten in de school. Het team is overtuigd van de negatieve gevolgen van pestgedrag en zich bewust van haar verantwoordelijkheid in deze.

De De Mariënborn gaat in het pestbeleid van de school nadrukkelijk in op de aanpak van pesten.

Het protocol is terug te vinden als bijlage 5 van dit schoolveiligheidsplan.

10.2 Protocol Agressie, geweld en seksuele intimidatie (opgesteld door Flores Onderwijs)

Het protocol 'Agressie, geweld en seksuele intimidatie' is gemaakt met de doelstelling alle vormen van agressie, geweld en seksuele intimidatie binnen of in directe omgeving van de school te voorkomen en, daar waar zich incidenten voordoen, adequate maatregelen te treffen om verdere escalatie te voorkomen.

Het protocol Agressie, geweld en seksuele intimidatie, zoals hieronder weergegeven, bestaat uit drie onderdelen:

- preventief beleid, ter voorkoming van incidenten;
- curatief beleid, ter voorkoming van verdere escalatie in geval van incidenten;
- registratie en evaluatie.

In dit protocol zijn tevens de gedragsregels en gedragscodes opgenomen. Dit protocol maakt onderdeel uit van het (algemene) schoolveiligheidsplan dat te vinden is op de website van Flores Onderwijs.

10.3 Protocol schorsing en verwijdering van leerlingen (school +opgesteld door Flores Onderwijs)

Dit protocol treedt in werking als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht. Er worden 3 vormen van maatregelen genomen:

1. Time-out
2. Schorsing
3. Verwijdering.

Dit protocol beschrijft de voorwaarden en de consequenties van de bovengenoemde maatregelen. Uiteraard betreft het hier maatregelen die uitsluitend getroffen worden als er sprake is van ernstige verstoring van de veiligheid of orde.

Het protocol is terug te vinden als bijlage 6 van dit schoolveiligheidsplan.

10.4 Protocol voor opvang leerlingen bij ernstige incidenten (opgesteld door Flores Onderwijs)

Op het moment dat een ernstig incident van agressie en geweld met een leerling als slachtoffer heeft plaatsgevonden, wordt onmiddellijk de veiligheidscoördinator geïnformeerd. Deze meldt de gebeurtenis bij een lid van het opvangteam. Het lid van het opvangteam beoordeelt de situatie ter plekke. De veiligheidscoördinator vult (eventueel samen met het slachtoffer) het meldingsformulier in.

Dit protocol beschrijft welke taken en verantwoordelijkheden diverse medewerkers hebben indien een ernstig incident zich voordoet. Het gaat hier om de handelswijze na een incident.

Dit protocol maakt onderdeel uit van het (algemene) schoolveiligheidsplan dat te vinden is op de website van Flores Onderwijs.

10.5 Protocol voor opvang personeel bij ernstige incidenten (opgesteld door Flores Onderwijs)

Op het moment dat een ernstig incident van agressie en geweld met een personeelslid als slachtoffer heeft plaatsgevonden, wordt onmiddellijk de veiligheidscoördinator geïnformeerd. Deze meldt de gebeurtenis bij een lid van het opvangteam. Het lid van het opvangteam neemt contact op met het (de) betrokken slachtoffer(s) om, indien gewenst, een afspraak te maken. Tevens vult het (de) betrokken slachtoffer(s) of de veiligheidscoördinator het meldingsformulier in.

Dit protocol geeft een beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden na een incident waarbij een personeelslid het slachtoffer is geworden.

Dit protocol maakt onderdeel uit van het (algemene) schoolveiligheidsplan dat te vinden is op de website van Flores Onderwijs.

Bijlage 1. Schooleigen Pestprotocol

Protocol Bestrijding Pesten op De Mariënborn

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken. Daarom heeft de school een pestprotocol opgesteld. Het is daarbij wel belangrijk onderscheid te maken tussen plagen (niet gericht op "pijn doen") en pesten (wel gericht op het "schaden" van het slachtoffer).

Het doel van dit protocol is:

Voorwaarden te benoemen, waardoor alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
De regels en afspraken zichtbaar en bekend te maken. Hierdoor kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels. Samen kunnen ze dan zoeken naar een oplossing waar beiden zich in kunnen vinden.

Uitgangspunten bij dit protocol:

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).
Het hebben van een pestprotocol is geen garantie dat er niet meer gepest wordt. De school / iedereen moet er actief aan werken om pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. Als leerkrachten of ouders pestgedrag signaleren, wordt hier actie op ondernomen.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan kan de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig zijn.

De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. Zij kan dan tevens contact leggen tussen de desbetreffende(n) en de vertrouwenspersoon van de Stichting Fluvius.

Hoe is dit terug te zien in ons dagelijks handelen?

Elk schooljaar starten we in elke groep met het opnieuw behandelen van de "Zes-stappen strategie voor conflicthantering" (voor onderbouw geldt het zogenaamde 4-stappenplan). Deze zes stappen worden door middel van voorbeeldlessen opgefrist en nieuw leven ingeblazen. Ze bieden de kinderen een goed alternatief om uit conflictsituaties te komen.

In de groep stellen we wekelijks een onderwerp in de kring aan de orde, geënt op de ervaringscatechese lessen uit de methode Trefwoord en/of uit Seo-methodes, "Kinderen en hun rol als bemiddelaar". Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rolpatronen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen zo aan de orde.

Het gebruiken van verschillende werkvormen maakt dat de thematiek bij de kinderen makkelijker zal aanslaan. Hierbij kun je denken aan spreekbeurten,

rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

Het voorbeeldgedrag van de leerkrachten (en thuis van de ouders) is hierbij van groot belang. Dit geldt zowel voor de erkenning van het feit dat pesten te allen tijde ongewenst is, als voor de bereidheid tot het oplossen van het onderliggende probleem.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst ten aanzien van de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.

Agressief gedrag (verbaal en non-verbaal) van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt daarom niet geaccepteerd.

Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

De effectiviteit van elke methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is mede afhankelijk van het moment van signalering. Daarom is het belangrijk dat we de volgende regels afspreken:

- A: Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: je moet niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan vraag je hulp aan de leerkracht. Dit wordt niet gezien als klikken.
- B: Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers medeverantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- C: Samenwerken zonder bemoeienissen: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen.

Bij problemen van pesten zullen de leerkrachten en de directie hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school. Kinderen mogen, in overleg met de leerkracht, in hun eigen groep een aanvulling geven op de vastgestelde schoolregels. Die aanvullingen zijn de zgn. groepsregels. Deze groepsregels kunnen bijvoorbeeld in een gedragscode voor de groep worden vastgelegd.

Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

Het Zes-Stappen plan voor conflicthantering:

Soms gaat het toch mis en dan is er het Zes-Stappenplan voor conflicthantering. De leerlingen leren in de klas wat de zes stappen inhouden en hoe ze te gebruiken. Hieronder staan ze beschreven:

1. **Stap 1 - Stop en Koel af.**

Laat eerst de emoties wat bedaren en bedenk dat het ene kind daar langer voor nodig heeft dan het andere. Gun elkaar die tijd.

2. **Stap 2: Praat met elkaar en luister naar elkaar.**

Denk aan de ik-boodschappen: "Ik vind het (gevoel), als (gebeurtenis of gedrag van de ander),
want dan (gevolg voor jou). Luister goed
(en denk aan je lichaamstaal).

Vat samen wat de ander zegt en probeer zijn of haar gevoel te benoemen.

3. **Stap 3: Zoek uit wat de behoeften zijn.**

Wat willen jullie? Waar gaat het eigenlijk om?

4. **Stap 4: Bedenk veel oplossingen**

5. **Stap 5: Kies het idee dat iedereen het beste vindt.**

6. **Stap 6: Maak een plan en voer het uit!**

Eerst proberen de kinderen er zelf samen uit te komen. Ook als ze meteen naar een leerkracht gaan, zal deze eerst vragen of ze geprobeerd hebben het samen op te lossen. Soms lukt het de kinderen niet er samen uit te komen, dan mogen ze de hulp inroepen van de leerkracht om als bemiddelaar op te treden. Dat mag ook als een van beide partijen niet wil meewerken aan een oplossing.

Fases bij hardnekkig pestgedrag

Het gebeurt helaas ook wel eens dat een ruzie of pesterij over de grens van het toelaatbare gaat. Dan zal er ook een sanctie worden toegepast, naast het oplossen van het conflict. genoteerd. Wij maken in het digitale systeem van S1S een melding van de 'pester en/of plager'.

Op de Marienborn hanteren wij binnen de aanpak van S1S de consequentie ladder/ interventieladder.

Opmerking: volgens stappen consequentie ladder. = tweede keer plagen stap 1 van het pestprotocol.

Volgens pestprotocol Fluvius, zijn stap 1 t/m 3 de stappen van conflicthantering. Vanaf stap 4 gaan de volgende afspraken gelden. Noemen ze bij Fluvius dat de treden van bestraffen en consequenties.

Fase 1: = Pesten 1 van S1S

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De Pestproef invullen van S1S. Ook worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie/pestgedrag. De leerkracht zal ook met de gepeste leerling in gesprek gaan en diens ouders op de hoogte stellen. Het kan zijn dat er ook met hem/haar afspraken worden gemaakt om de weerbaarheid te vergroten. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Mogelijke sancties zijn:

Afhankelijk van bouw (dus leeftijd kind) worden consequenties en adviezen op maat gegeven. Zodra de leerkracht melding doet van een pestincident, krijgt hij/zij handelingsadviezen.

Er wordt een kindplan, verbeterplan of pauze kaart opgesteld, waarvan ouders op de hoogte worden gesteld en/of ondertekend.

De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Met betrekking tot het gepeste kind zal de leerkracht enkele feedbackgesprekken

houden om het kind te spiegelen in zijn/haar gedrag en keuzes. Samen zoeken ze naar mogelijkheden de weerbaarheid te vergroten.

Fase 2 = Pesten 2

Samenwerking tussen school en ouders. De voorgaande fase heeft geen bevredigend resultaat opgeleverd. Nu worden de ouders bij het probleem betrokken door een gesprek te voeren met leerkracht en kind, zodat er in samenwerking met de school afspraken gemaakt kunnen worden. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in digitale omgeving van SIS. De ouders wordt nu gevraagd duidelijk inhoud te geven aan hun verantwoordelijkheid met betrekking tot het gedrag van hun kind. Opnieuw worden er afspraken gemaakt en wordt er eerst wekelijks, later maandelijks, samen met de ouders geëvalueerd of de afspraken het gewenste resultaat opleveren. Ook de ouders van het gepeste kind worden op de hoogte gebracht/gehouden van de aanpak en het verloop van het probleem. Ook aan hen wordt gevraagd om de sociale weerbaarheid van hun kind te helpen vergroten door het geven van feedback en meer verantwoordelijkheid om het zelfvertrouwen te vergroten.

In deze fase wordt ook de groep actief betrokken in het bestrijden van het ongewenste gedrag. De verschillende rollen (pester, gepeste en meeloper) worden onder de loep genomen en de impact die zo iets heeft. Ook worden mogelijkheden besproken om dit rolgedrag te doorbreken. Doel hiervan is bewustwording van gedrag en van de mogelijkheid andere keuzes daarin te maken.

Mogelijke sancties zijn:

Beperkingen van de vrijheden/privileges van het kind in de thuissituatie zoals huisarrest, geen of beperkt TV kijken, vroeger naar bed enz.

Fase 3 = Pesten 3 en gedragscontract

Bij aanhoudend pestgedrag wordt, in overleg met de ouders, externe deskundige hulp ingeschakeld in overleg met de IB-er en directie, de schoolarts van de GGD of schoolgericht maatschappelijk werk.

Fase 4: (eerste keer overschrijding gedragscontract) cm IB

Bij hardnekkig aanhoudend pestgedrag kan er, wederom in overleg met de ouders, voor gekozen worden om een leerling tijdelijk

in een andere groep binnen de school te plaatsen.

Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5: (tweede keer overschrijding gedragscontract) cm Dir

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. In dit geval gebeurt dit in nauw overleg met de ouders, het College van Bestuur van de stichting, de afdeling Leerplicht van de gemeente en de Inspectie voor het onderwijs.

Fase 6: (derde keer overschrijding gedragscontract) cm Dir

Als eerste keer schorsing (één dag) niet leidt tot gedragsverandering, zal schorsing, in overleg met ouders en leerplichtambtenaar voor langere tijd ingaan.

Handelingsadviezen: zie directie map SIS, deel 4, document "schorsing en verwijdering"

Als een leerling voortdurend het slachtoffer van pestgedrag blijft, zal de school sterk aandringen op het volgen van een sova-training (sociale-vaardigheidstraining) en/of begeleiding door een psycholoog.

Adviezen aan de ouders van onze school:

Aan alle ouders:

- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan en geef daarbij zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Leer uw kind voor zichzelf en voor anderen op te komen.

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met elkaar. Neem uw kind serieus: probeer niet (goed bedoeld) te bagatelliseren of uit te vergroten.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport zoals judo, waarbij de nadruk ligt op zelfrespect en "verdediging".
- Steun uw kind in de overtuiging dat er een einde aan het pesten komt.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Stimuleer uw kind om dit zelf bij de leerkracht te melden, maar aarzel niet om het zelf/ samen te doen als uw kind dit moeilijk vindt.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.

Ouders van pesters:

- o Zie het gedrag van uw kind als een probleem en neem dat serieus. Uw kind heeft behoefte aan hulp en daar ook recht op.
- o Neem (de ouders van) het gepeste kind serieus.
- o Raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen. Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met elkaar.
- o Maak uw kind bewust van en gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- o Besteed extra aandacht aan uw kind.
- o Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport zoals judo, waarbij de nadruk ligt op (zelf)respect en "verdediging".
- o Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het "gewenste" gedrag van uw kind.
- o Laat uw kind merken dat u achter de maatregelen van school staat en deze ondersteunt

Leerkrachten, Schoolcommissie en Medezeggenschapsraad onderschrijven dit protocol en zullen in hun handelen daaraan uiting geven.

